

Nekateri pomembnejši podatki na področju prepovedanih drog v letu 2015

Uporaba prepovedanih drog med mladostniki v starosti 15 – 16 let

Uporabo prepovedanih drog med mladostniki v starosti 15 – 16 let spremljamo v Sloveniji že od devetdesetih let prejšnjega stoletja z evropsko raziskavo ESPAD. Zadnja raziskava je bila izvedena v letu 2015 in rezultati kažejo, da v Sloveniji mladostniki med prepovedanimi drogami najpogosteje uporabljajo konopljo. Kadarkoli v življenju je v Sloveniji uporabil konopljo vsak četrti anketiranec v starosti 15 – 16 let. V zadnjih 12 mesecih je konopljo v Sloveniji uporabil vsak peti anketiranec v starosti 15 – 16 let, v državah ki so sodelovale v raziskavi ESPAD pa v povprečju vsak osmi.

Glede na podatke iz raziskave ESPAD slovenski dijaki, stari 15 do 16 let, zaznavajo redno uporabo konoplje kot tveganje v manjšem deležu, kot dijaki v večine drugih sodelujočih držav. Le v štirih državah kjer se je delala študija ESPAD je namreč ta delež manjši kot v Sloveniji. Da je redna uporaba konoplje zelo tvegana, je menilo le 55,4 % slovenskih dijakov, in sicer občutno več deklet (63,7 %) kot fantov (46,3%).

Slovenski mladostniki se uvrščajo precej nad povprečje držav ESPAD tudi po zaznani dostopnosti kanabisa, saj jih je v letu 2015 kar 45 % ocenilo, da je kanabis precej oziroma zlahka dostopen, medtem ko je v povprečju v državah ESPAD tako menila le tretjina dijakov.

Slovenski mladostniki se uvrščajo precej nad povprečje držav ESPAD tudi po zaznani dostopnosti kanabisa, saj jih je v letu 2015 kar 45 % ocenilo, da je kanabis precej oziroma zlahka dostopen, medtem ko je v povprečju v državah ESPAD tako menila le tretjina dijakov.

Hlapila so med slovenskimi dijaki med bolj razširjenimi psihoaktivnimi snovmi. V raziskavi ESPAD je 14 % dijakov, starih 15 do 16 let, odgovorilo, da so v vsem življenju že uporabili katero od hlapil.

Da so že uporabili nove psihoaktivne snovi, ki posnemajo učinke prepovedanih drog in jih je mogoče dobiti v obliki zeliščnih pripravkov, praškov, kristalov ali tablet, je odgovorilo 2,9 % 15- do 16- letnikov. Najpogostejša oblika teh snovi, ki so jo dijaki uporabili v zadnjih 12 mesecih, je bila zeliščna mešanica za kajenje, sledile so snovi v obliki praška, kristalov ali tablet, najmanjši delež dijakov pa je uporabil te snovi v obliki tekočine oz. v kakšni drugi obliki.

Uporaba drog med visoko tveganimi injicirajočimi uporabniki drog

Zbrani podatki na tem področju kažejo, da se je med visoko tveganimi injicirajočimi uporabniki opiatov, ki so iskali pomoč v programih zmanjševanja škode, zmanjšala uporaba heroina in povečala uporaba kokaina, substitucijskih in drugih zdravil. Zaradi spreminjajočih se trendov glede uporabe določenih psihoaktivnih substanc, smo v letu 2015 uporabnike programov zmanjševanja škode spraševali o uporabi amfetamina, ekstazija, halucinogenih drog in novih psihoaktivnih snovi (NPS). Podatki kažejo, da je med njimi precej razširjena uporaba amfetaminov (24,7 %), ekstazija (24,2 %), halucinogenih drog (15,7 %) in NPS (14,2 %). Posebej zaskrbljujoče je, da so omenjene substance tudi vbrizgavali, in sicer: amfetamin je vbrizgavalo 40,1 %, ekstazi 6,8 %, NPS pa 48,6 % anketiranih.

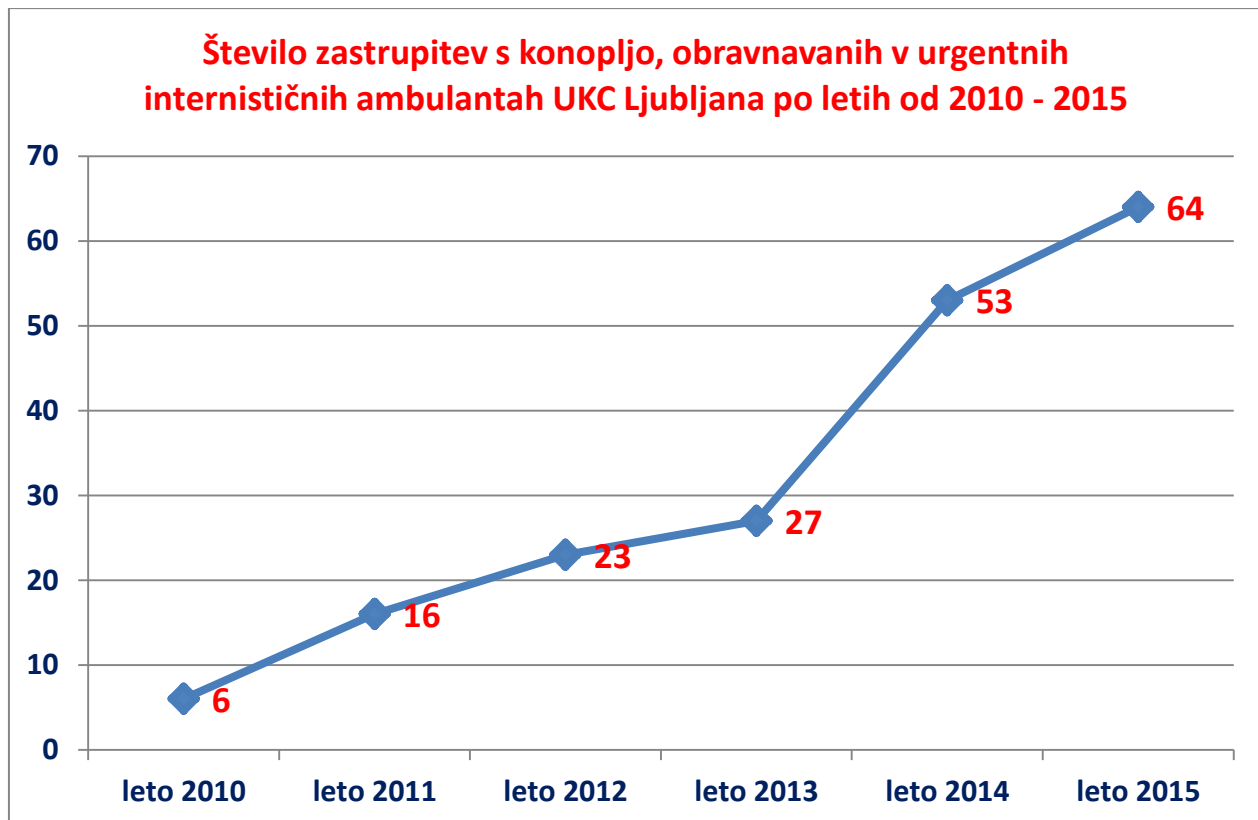
Nalezljive bolezni

V mreži centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog je bilo v letu 2015 med testiranimi uporabniki programa na okužbo s hepatitisom C, okuženih 42,7 % oseb. Iskanje oseb, ki so okužene z hepatitisom C je pomembno, iz vsaj dveh vidikov. Prvič je pomembno, da se oseba, ki je okužena z virusom hepatitisa C vede manj tvegano tako, da preprečuje prenos virusa na druge osebe. Danes pa imamo tudi uspešne metode zdravljenja hepatitisa C, zato je pomembno, da ga s testiranjem krvi posameznikov, čim prej odkrijemo in zdravimo. Med uporabniki drog smo v letu 2015 zaznali eno osebo, ki je bila HIV pozitivna. Ta podatek je ugoden za Slovenijo in njeno prebivalstvo.

Zastrupitve z drogami

V urgentnih internističnih ambulantah UKCL je bilo v letu 2015 zaradi zastrupitev s prepovedanimi drogami obravnavanih 145 bolnikov. Z leti v Ljubljanski regiji, ki jo pokriva s svojo dejavnostjo UKC Ljubljana opažajo povečevanje deleža zastrupitev z drogami v številu vseh obravnavanih zastrupitev. Leta 2010 so te zastrupitve predstavljale 0,25% delež vseh obravnavanih zastrupitev v letu 2015 pa že 0,54% ali 24 na 100000 prebivalcev regije, ki jo pokriva s svojo dejavnostjo UKC Ljubljana.

Graf 1

Zastrupitve s konopljo na območju, ki ga s svojo dejavnostjo pokriva UKC Ljubljana so se od leta 2010, ko so sprejeli 6 zastrupljenecv s konopljo, povečalo v letu 2015 na 64 zastrupljenecv s konopljo. Od leta 2007 do 2012 je število zastrupitev z heroinom upadalo. V zadnjih letih pa se zopet povečuje. Prav tako se v zadnjih letih povečuje število zastrupitev z kokainom.

Smrti povezane z uporabo drog

Podatki se zbirajo po enotni metodologiji, ki je bila sprejeta v EMCDDA. V letu 2015 je bilo 32 smrti zaradi drog, kar je več kot v predhodnem letu. Od leta 2011 dalje imamo vsako leto več smrti. Večina smrti (23 smrti) je bila v letu 2015 povzročena z uporabo opijatov. Zato bo potrebno tudi v Sloveniji razmišljati o uvedbi varnih sob za varnejše injiciranje drog. To potrebo potrjujejo tudi odprte scene injiciranja drog v Ljubljani in po drugih mestih v Sloveniji, kjer lahko najdemo tudi odvržen material za injiciranje drog. Drugi pomemben ukrep pa je razdelitev naloxona- antidota za opijatne zastrupitve med osebe, ki lahko ukrepajo v primeru predoziranja z opijati. V letu 2015 smo na NIJZ dobili tudi poročilo o dveh smrtih primerih ki sta bila povezana z predhodno uporabo konoplje.

Uporaba drog med osebami na prestajanju kazni zapora

V posebni raziskavi, ki smo jo opravili v slovenskih zaporih je pokazala, da so osebe na prestajanju kazni zapora v večjem deležu že uporabljale posamezne droge kadarkoli v življenju, kot osebe v splošni populacija v isti starostni skupini. Droge uporabljajo tudi v času prestajanja kazni zapora, zato bi bilo smiselno v zaporih izvajati programe zmanjševanja škode, kot je dostop do sterilnega pribora za injiciranje drog.

Kazniva dejanja in prekrški na področju drog v letu 2015

V letu 2015 je bilo po Kazenskem zakoniku RS ugotovljenih s strani policije pet kaznivih dejanj več s področja drog kot v letu 2014. Tudi osumljencev, ki so izvedli ta kazniva dejanja je bilo za 37 oseb več, kot v letu pred tem.(tabela 1)

Kršitev zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami je bilo v letu 2015 manj kot v letu 2014 in prav tako tudi oseb, ki so kršile določbe tega zakona je bilo manj kot v letu 2014. (tabela 1)

Tabela 1: Število kaznivih dejanj in število osumljenih zaradi kršitve Kazenskega zakonika Slovenije ter število kršitev in število kršiteljev Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami.

Kazniva dejanja in prekrški	2014	2015	Razlika
Število kaznivih dejanj po kazenskem zakoniku RS	1867	1872	+ 5
Število osumljenih po kazenskem zakoniku RS	2089	2126	+ 37
Število kršitev zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami	4069	3730	-339
Število kršiteljev zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami	3780	3393	-387

Največ kršitev Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami je bilo z konopljo. Vendar pa je bilo v letu 2015 le teh manj kot v letu 2013 in 2014. Število kršitev na področju heroina se je v preteklih letih zmanjšalo, kar je tudi posledica tega, da je manj heroina na terenu, kot v preteklosti. (tabela 2)

Tabela 2: Število kršitev Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami po nekaterih drogah v letu 2015 v Sloveniji.

droga	Število kršitev 2013	Število kršitev 2014	Število kršitev 2015
Konoplja - marijuana	2958	2924	2592
Heroin	182	166	148
Amfetamini	167	130	133
Konoplja – rastlina	103	94	73
Kokain	100	113	105
Benzodiazepini	62	26	43
Konoplja hašiš	56	77	92
Ekstazi	37	37	36
Metamfetamini	11	16	21

Cene posameznih drog v Sloveniji v letu 2015

Cena posameznih drog se je v Sloveniji v letu 2015 gibala glede na razmere na črnem trgu. Tako se je gibala cena enega grama kokaina med 40 – 120 evrov, grama heroina 20 – 50 evrov, grama amfetaminov 10 – 30 evrov, grama konoplje 4 – 10 gramov. Cena ene tablete ekstazija pa se je gibala na črnem trgu med 5 – 10 evrov. Koncentracija heroina in kokaina v eni dozi se v zadnjih letih viša in je bila v letu 2015 povprečna za heroin 13,3% in za kokaina 54,6%.

Obravnava odvisnih od drog

Za Slovenijo velja, da izvajamo celostni pristop do uporabnika drog, ki ima vedno možnost vstopa v različne programe obravnave in zdravljenja odvisnosti. Uporabniki lahko po lastni presoji in po nasvetu terapevtov vedno zamenjajo program socialne obravnave ali zdravljenja odvisnosti. Dostopnost programov je velika. Plačilo zdravljenja v zdravstvenih ustanovah je v celoti plačano iz ZZSZ. Praviloma ni čakalnih dob za vstop v zdravljenje odvisnosti. Zdravljenje je dostopno v vseh zavodih za prestajanje kazni zapora. V letu 2015 je bilo vključenih v mrežo centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnih od drog 3791 oseb od tega jih je 3261 prejelo substitucijsko terapijo. Iz podatkov, ki se zbirajo na NIJZ je razvidno, da iščejo osebe odvisne od različnih drog tudi pomoč v psihiatričnih dispanzerjih in psihiatričnih bolnišnicah. Vstopna točka za vstop v zdravstveni sistem pa so tudi vsi izbrani zdravniki, ki lahko napotijo pacienta na zdravljenje odvisnosti.

Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve ter enake možnosti je v letu 2015 sofinanciralo socialno varstvene programe, v katerih je dobilo pomoč 5200 oseb odvisnih od drog. Kljub temu da imamo izredno dobro ponudbo programov, nam manjkata še vsaj program varne sobe za varnejše injiciranje drog in program razdeljevanja naloxona osebam, ki bi ga znale uspešno uporabiti v primeru predoziranja z opijati.